

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

» ENAKOPRAVNOST «

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Po raznašalcu v Clevelandu, za celo leto	\$5.50	
za 6 mesecev	\$3.00; za 3 mesece	\$1.50
Po pošti v Clevelandu, v Kanadi in Mexicu, za celo leto	\$6.00	
za 6 mesecev	\$3.25; za 3 mesece	\$1.60
Za Zedinjene države, za celo leto	\$4.50	
za 6 mesecev	\$2.50; za 3 mesece	\$1.25

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

POD JARMOM FAŠIZMA

"Hrvatski Svijet," hrvatski list, ki izhaja v New Yorku in katerega je urejeval, dokler ni šel v pokoj, znani don Niko Gršković, bivši župnik hrvatske župnije na E. 40. cesti in St. Clair Ave., priobčuje sledeči uredniški uvodnik:

"Patriotske laži 'poglavnik' Pavelića in njegovih pajdašev, s katerimi so vlekli za nos one redke Hrvate, ki so verjeli, da o zdaj ustanovljena 'svobodna Hrvatska' z že davno zarjavelo 'krono kralja Zvonimira,' ne bodo poslej nič več vlekli. Zadeva s 'krono kralja Zvonimira' se je pretvorila v blagonaklonjenostjo berlinskega glavnega 'poglavnika' v smešno, toda za hrvatski narod ključno temu nad vse tragično rimsko farso. Tekom te nezaslišane farse je 'poglavnik' Pavelić sredi srednjeveških ceremonij, katerim so prisostvovali italijanski fašistični in dvorni paraziti, 'ponudil' 'kraljevsko krono' italijanskemu kralju Viktorju Emanuelu, ki jo je od svoje strani zopet nag-o izročil svojemu nekaku vojvodi Spoletskemu, ki je od tistihmal zavlada Hrvatski kot — kralj!

Ako je po tej tragikomediji ostal v Pavelićevi fašistični liniji še kak hrvatski pristaš, razen seveda plačanih izrodov, mora biti tak človek gotovo duševno bolan in z vsakega stališča brezpomemben. Tisti, ki so še s Pavelićem, so najpokvarjenejši izrodki hrvatskega naroda — to je naroda, ki se najizraziteje odlikuje v nepopustljivi borbi proti suženstvu in jarmu, pa ne samo fašističnemu, temveč suženjskemu jarmu v vseh oblikah.

S tako zvano "krono kralja Zvonimira," ki je bila tekom rimske komedije posajena na glavo vojvode Spoletskega, ki bo vladal Hrvatski kot "kralj Aimone," je Hrvatska končno prišla v socialno nakazo Hitlerjevega "novega reda," odnosno je izročena na milost in nemilost skrahiranemu fašističnemu tiranu Mussoliniju, ki je od svoje strani zopet odvisen na milost in nemilost nacijskemu tiranu Hitlerju. Teritorialno je dobila Italija največji del dalmatinske obale vključno vse otočje, razen otokov Paga, Brača in Hvara, kakor tudi vsa mesta in luke severno od Zadra do Sušaka, vključno i sam Sušak, Boko Kotorsko ter vso obalo južno do Albanije. Sicer pa te meje prav za prav ne pomenijo ničesar, ker bo celotno "kraljevstvo" — dokler bo pač trajalo — itak ostalo pod upravo Rima in Berlina ter bo na podlagi v Rimu podpisanih "sporazumov" — "sodelovalo z Italijo v ekonomskem in vojaškem oziru," dočim "kraljstvo" samo ne bo smelo imeti nobene neodvisne armade kakor tudi ne mornarice.

Lahko si predstavljamo, kako se naš narod v starem kraju počuti v tej Pavelićevi "svobodi" in "neodvisnosti," ki je največja farsa resnične svobode in neodvisnosti.

Gledajoč s hladnim premislekom na te dogodke, človek ne more priti do drugega zaključka, kakor da ima ta dogodek — gledan s političnega stališča — tudi svojo dobro stran. Ta dobra stran obstoja v dejstvu, da ne bosta Pavelić in njegova ganga poslej ne tu ne v starem kraju nič več zavajala poštenega, toda čisto lahkovernega in naivnega hrvatskega naroda, z nobenimi gesli o svobodi in neodvisnosti, ker danes lahko celo slepci izprevidijo, da so vse fraze teh izrodov in plačancev naj-nosramnejša in podla laž, in da pomeni "svoboda," o kateri toliko govore, prav za prav mrak in suženjstvo, in sicer huje kot ga je še kdaj doživela hrvatska domovina. Dobra stran je dalje tudi v tem, da bo ta dogodek razčistil ozračje ter v tem razčiščenju pokazal plačane hrvatske propalice v pravi luči, pokazal jih bo take, kakršni so: — lopovi in zločinci, ki so s to rimsko komedijo izgubili zadnjo upravičenost za kakršne koli nadaljne politične maneuvre med hrvatskim narodom, ne glede na to, kjer se ta narod nahaja.

Kakor nam je vsem znano, so se med našimi (hrvatskimi) rimsko-katoliškimi duhovniki v Ameriki našli tudi taki, ki so pričeli poveljevat Pavelićev "svobodno" Hrvatsko kot narodu koristno dobroto ter so na temelju tega ojačili rovarjenje med narodom s sejanjem nesloge na tleh, na katerih je sloga najpotrebnejša. Lahko je mogoče, da so to storili na migljaj Vatikana, kakor je tudi lahko mogoče, da je tej rimski komediji posredno kumoval sam Vatikan, videč v tem dogodku svoj politični dobiček, kakor vidi Mussolini v njem svoj politični in ekonomski dobiček. Ako je temu tako, tedaj je verjetno, da bodo poizkusili hrvatski duhovniki kljub vsemu temu,

Urednikova pošta

O stavki

Painesville, Ohio. — Bom kar na kratko poročal tukajšnje novice, saj so že vsi ameriški časopisi poročali, da se je tukaj vršila stavka pri Diamond Alkali kompaniji in sicer na 20. maja. Stavka je bila v teku samo 16 ur. Kompanija je pristala na vse pogoje, katere je zahtevala unija. Naj še povem, da se je stavka vršila pod vodstvom C. I. O. Podrobnosti mi niso znane. Dne 28. maja se bodo vršile volitve med C. I. O. in A. F. of L.

Kakor je že mnogim znano, priredi naše društvo št. 355 S. N. P. J. na 1. junija piknik na zadružni farmi S. N. P. J. Pridite in posetite Fairportcane in Painesvillcane, iz Clevelanda in okolice, saj nas poznate, da smo jako postrežljivi in zabavni.

Našemu društvu, je ime "Vztrajnost", torej, kar pridite, mi bomo vztrajali.

Louis Grzely

Štrajk in piknik

Fairport Harbor, Ohio. — V tukajšnji kemični tovarni Diamond Alkali Co., ki zaposluje nad 2000 ljudi, je 19. maja izbruhnila stavka, ker se ni njen predsednik na večkratni poziv, hotel pogajati z odborom novo ustanovljene unije C. I. O.

Družba je skušala zlomiti stavko, kar pa se ji ni posrečilo, in tako je bila delavska zmagala na čeli črti. Stavka je bila pravi blitz-štrajk, kajti končana je bila v 24. urah.

Društvo "Vztrajnost" št. 355 S. N. P. J. priredi prihodnjo nedeljo piknik na farmi S. N. P. J., v Chardon, O.

Cenjeno občinstvo je vljudno vabljen, da nas obišče, posebno pa rojaki iz Clevelanda, katere tudi mi obiskujemo na njih prireditvah. Ne pozabite priti! Igrala bo Vadalova godba, torej naj pridejo tudi mladi fantje in dekleta, da se še enkrat zavrtite predno vas pokliče stric Sam pod zastavo.

Na svidenje!

Louis Svigel

Iz stare domovine

Zaradi preužitka

Preužitkar Franc Guček v O-rešju pri Sevnici ob Savi se je večkrat prepiral s svojim zetom Rudolfom Ocvirkom zaradi preužitka. Po nekem takem prepiru je začel s sekiro razbijati po hiši, nakar je šel in zažgal gospodarsko poslopje, katero je požar uničil do tal. Po požaru povzročena škoda se ceni na 50 tisoč dolarjev. Po zločinu je po-žigalec pobegnil ter je vzel s seboj sekiro in vrvi, kar da slu-titi, da se je odločil za samo-mor.

Konec pivovarne

Bivša Kukčeva pivovarna v Zalcu je bila že pred letom pre-urejena ter so v delu iste ure-dili tovarno za izdelavo jute. Zdaj pa podirajo še ostali del pivovarne in bodo na istem pro-storu zgradili predilnico. Pivo-varno v Zalcu je leta 1842 usta-novil žalski posestnik Franc Kuč-ža. Vdova Franca Kučže je le-ta 1878 prodala vse podjetje in-dustriju Simonu Kukcu, ki je bil tuje krovnik ter prejel ukaz, da mo-škem. Po prevaru je Kukec v prodal obe podjetji pivovarini Pariz. Ta ukaz je baje presene-Union v Ljubljani, ki je leta ti-l 1924 ukinila obrat v obeh pivo-vovali pa so ga generalu Joffreu varnah. Zalsko podjetje je po-ti dobila v roke Savinjska po-

kar se je zgodilo, prodati narodu rog za svečo, toda če mislijo, da jim bo to uspelo, bodo morali ugotoviti, da so se prepoznali.

sojilnica, ki je ves kompleks razprodala.

Hmelj za Rusijo

Po daljšem presledku je spet dospela pošiljka savinjskega hmelja v Odeso, kjer so jo Ru-si že sprejeli v svojo last in br-zojavno potrdili prejem. Sodi-se, da bodo v kratkem sledile nadaljne pošiljke savinjskega hmelja v Rusijo. Pošiljke bodo najbrž dirigirane preko Nemč-je.

Maščeval je mater

Lani v oktobru je bila mati Hamdije Berberovića v Saraje-vu obdolžena od dveh sorodnic, matere in hčere, da je ukradla par čevljev. To je sina Hamdi-je tako razburilo, da je s sekiro ubil obe ženski, ki sta njegovo mater obdolžili tatvine. Veliki kazenski senat v Sarajevu je Berberovića za to osveto obsod-il na dosmrtno ječo.

Malo kave in čaja

Zadnji večji uvoz kave v Ju-goslavijo je došel preteklo je-sen in od takrat so se zaloge skoro izčrpale. Tudi čaja je zad-nje čase primanjkovalo, dasi se prodaja do 500 odstotkov draž-je kot pred sedanjo vojno. Pred par meseci so došle manjše po-siljke čaja preko Švice in nekaj tudi iz Finske, toda to ni mnogo zaleglo. Pravo kavo in pravi čaj si more v teh časih le malokdo privoščiti.

Svojevrsen posel

Na cesti iz Prizrena v Djako-vico je nedavno narasli potok odnesel most, nakar je več ljudi utonilo, ko so skušali prebresti potok in so zašli v pregloboko vodo. Kmalu nato pa so se poja-vili močni in drzni okoličani, ki so proti plačilu začeli prenašati potnike preko potoka. Račun se je ravnal po teži potnika, od 5 do 10 dinarjev. Okoličani, ki so poznali plitvina in varna mesta v potoku, so s tem dobili nekaj malega zaslužka, potnikom je pa postrežba tudi prav prišla.

General Weygand - sin mehiškega cesarja?

Nemški in za njimi češki listi so prošle dni objavili senzacio-nalno vest, da je francoski vr-hovni poveljnik general Wey-gand po poreku sin mehičan-skega cesarja in da se po njego-vih žilah pretaka kri avstrijskih Habsburžanov.

Louis Maxime Weygand je po zatirjanju nemških listov postranski sin mehiškega cesar-ja Maksimilijana, ki je bil leta 1967 ustreljen v Querataru. — Njegova mati je baje Nemka iz Posarja Tereza Weygandova, ki je živela v Bruslju, kjer se ji je tudi rodil sin Louis. Z 20 letom je mladi Weygand, dasi belgijs-ki državljani, stopil v službo francoske vojske in ker je bil i-nozemec, si je lahko izbral vr-sto orožja.

Odločil se je za konjenico in to je dobil častniški patent, je sprejel tudi francosko držav-ljanstvo.

Kot poročnik je služil pri 30. in 40. dragonskem polku, odko-der so ga zaradi izrednih jahal-skih sposobnosti premestili v slavno vojaško šolo v Saumur-ju. Tu je dosegel čin podpol-kovnika ter prejel ukaz, da mo-škem. Po prevaru je Kukec v prodal obe podjetji pivovarini Pariz. Ta ukaz je baje presene-Union v Ljubljani, ki je leta ti-l 1924 ukinila obrat v obeh pivo-vovali pa so ga generalu Joffreu varnah. Zalsko podjetje je po-ti dobila v roke Savinjska po-

Letos je nagrada pripadla 74-letnemu pismonoši Vasilu Jo-nitzi, očetu sedmih otrok, med katerimi šteje najmlajši 14 let, najstarejši pa je inženir pri po-šti. Stari Jonitza je 32 let točno in vestno opravljal svojo službo v mestnem središču.

Delfin torpediral letalo

V bližini Kube se je zgodila e-na najbolj nenavadnih letalskih nesreč. Neko ameriško letalo je v višini kakšnih 800 m torpedi-ral — delfin. Nesreča se je zgo-dila tako-le:

Letalec je nad Kubo zašel v neprodorno meglo in se je odlo-čil za velik ovinek okrog oto-ka.

Prišel pa je tako rekoč z de-žja pod okap, kajti na drugi strani otoka je vladalo nad morjem razpoloženje, kakršno se pojavlja pred tornadi, in ki se izraža z nepreračunljivimi zračnimi toki ter vodnimi vrtni-ti.

Stroj je letel spočetka v vi-sini 1.200 m, potem se je moral spustiti na 800 m. V tej višini ga je nenadno zajela prava po-plava morske vode.

Vodni smrk je bil dvignil o-gromne množine vode in jo za-gnal proti letalu. Z vodo je tre-sčil proti aparatu tudi velik del-fin, ki ga je vihar dvignil iz morja bog ve kje. Kakor torpe-do je švignil v krila in jih polpe-mil. Letalo je strmoglavilo v globino. Letalec sam se je ute-gnil rešiti s padalom. Padel je v morje, toda neki parnik, ki je šel kmalu potem mimo, ga je vzel na krov in prepeljal v Ha-vano.

General Angarita

General Angarita je bil iz-vojen za predsednika republike Venezuele. Angarita izjavlja, da se absolutno strinja s skupno obrambo zapadne hemisfere.

Na posetu iz Para-guaja

Na povabilo predsednika Roo-sevelta je prisel v Zedinjene države v svrhu zdravljenja Hi-jinio Morinigo Jr., sin predse-dnika republike Paragvaj. Poleg njega je njegova mati in dekle-ta Maria Carman Pena. Deček se bo zdravil v toplicah v Warm Springs, Ga.

ŠKRAT

Učitelj razlaga oblačilne dele in hoče dospeti do besede "ro-kavice".

"Imenujte mi oblačilo za ro-ke", je dejal.

Petrček se je ogasil: "Hlačni žepi, gospod učitelj."

Ko je stal Napoleon na višku svoje moči, ga je moralo vsako mesto, kamor je dopotoval, spre-jeti z zastavami, venci in na-vdušenimi vzkliki. Tudi župan v mestu Aschaffenburgu so za-povedali, naj odredi, da se bo mesto za sprejem cesarja sla-vnostno okrasilo in da bodo na poti stali šolski otroci v špalir-ju, da visokega obiskovalca po-zdravijo.

Ko se je Napoleon bližal, so prve skupine otrok stale neme. Cesarju je šla senca preko o-braza. Spregovoril je nekoliko besed s svojim adjutantom in je pozval župana na odgovor.

"Kdo je proti povelju, ki ste ga prejeli, naročil otrokom, naj molče?" je vprašal razburje-no.

"Ljubi Bog", je odgovoril žu-pan mirno. "To so namreč so-jenci gluho-nemnice."

Dunajski dvorni dirigent Hel-mesberger je kupoval liste vsak dan v isti trafiki. Nekega dne je bil denarnico pozabil doma, pa mu je trafikantka dejala, da bo plačal pač lahko naslednji dan.

"Kaj pa, če me ponoči udari kap?" je dejal Helmesberger z nasmeškom.

"Nu, v tem primeru bi ne bila škoda posebno velika," je odgo-vorila razmišljena trafikantka.

V časih terorja med držav-ljansko vojno in kratko po tej vojni se je sovjetska oblast dr-žala na površju le s skrajno strogošjo. Marsikdo je prišel v ječo in ni nikoli več videl be-lega dne. Zdi se, da so se bili lju-dje privadili tudi teh grozot, kajti ravno iz teh žalostnih dni se pripoveduje mnogo anekdot z bridko ironično noto. Podaj-mo tri te vrste:

Polkovnika Smirnova vpraša prijatelj:

"Kako kaj živiš?"
"Kakor tramvaj št. 27", od-govori polkovnik.

"Kako to?" se čudi prijatelj.
"I, prav enostavno: Hodim od Taganke na Ljubljanko, pa od Ljubljanke na Butirke". (Imena moskovskih ječ).

Dražnega tožilca Timosenka obišče brat iz Kazana in vpraša: "Kako kaj živite tu v Moskvi?"
"Kakor v avtobusu," je bil odgovor. "Eni sede, drugi se tre-sejo."

Zid gre mimo GPU in se pred poslopjem obrne vstran. "Zakaj se obračaš v stran?" ga vpraša straža. "Nerad gledam stražarjevo bodočnost," odvrne Zid.

V Duluth, Minn., so zadnji le-den umrli trije nadaljni rojaki na Mesaba Rangu: Charles Gor-nik, star 63 let in Jakob Kuban, star 67 let, oba v Evelethu v Keewatnu pa je umrla Anna Samsa. Druge podrobnosti niso znane.

Usoda Miloške Venere

Ko so Nemci zasedli Pariz, so jih prvi listi med drugimi remoncijskimi na prejšnjo zasedbo Pariza po nemških četah v l. 1940-71. objavili tudi spomine na doživljanje, ki jih je imela v vojni slavna Venera iz Milosa.

Ko se je obroč nemške vojske jeseni 1870 sklenil tudi na zapadni strani okrog francoske prestolnice, so na povelje ministra za lepe umetnosti sneli slike prvih mojstrov iz njihovih okrogov v Louvre in jih odpeljali v Brest. Ker s težkimi mornarstvenimi kipi v zbirki umetnosti niso mogli opraviti take preproste, so jih pustili pač v njihovem mestu, le okna vseh dvoran so zadelali s težkimi vrečami peska in s karami zemlje. Za vse kipe se je zdel ta način zavarovanja najustojnejši, samo ne za slavno Venero iz Milosa.

Ob ministru navzočnosti nekdanje noči mramorno božico postavili v dva dela in ju položili v velikanski, močan zaboj iz kovine, ki so jo bil na območju z vato. Zanesljivo so naslednjo noč zaboj odstranili do stranskih vrat Louvra, kjer je že stal voz. Ta jo je prenesel po ovinkih do prefektur, kjer jo je pred tem uradnim sprejemom so spremljevalce odpravili, ki na ta način niso mogli prejeti, kam pride zaboj, ni po njihovi strani niti slutiti niso, da je v njem.

Na prefekturi so zaboj spravili na dolg hodnik dve nadstropja z zemljo. Na koncu hodnika so postavili pokonci, pred njo so sezidali zid, ki so ga z razstojki obdelali tako, da ni videti prastar.

Minister se s tem še ni zadovoljil. Pred zid je dal postaviti velik kup važnih aktov in tem kupom so zgradili še steno. Če bi Prusi odkrili ta kup, bi ga podrli, bi za njim našli in bi si mislili, da gre pač za skrivnostne akte, ne bi slutili, da se za naslednjim danom skriva še ena dragocennost. Tako si je stvar predstavljala minister lepih umetnosti. Toda baš to "varno" skrivnost je bilo za hip postalo kma-liko. Nekoliko tednov poz-nej so namreč komunisti med drugim javnimi poslopi zažgali prefekturo. Zgorela je do temeljev. Ko so upor komune padli, je minister lepih umetnosti s strahom dal iskati hram, kjer bi zaboj pod razvalinami. Zid se je pa bil čudež: neki so ga pri požaru podrli, je bil nekdo vodovodno cev in iz njega brizgale vodne mase proti zaboji kamenite božice. Na zaboj zaboj je stalno curljalo vodo, da se ni mogla vne-iti od žarečih brun, ki so pa-rale na njem. Ko so ob navzo-čnosti državne komisije zaboj od-jelečala starodavna lepota nepoškodovana med vato "zagledala z nebeško ved-rijo brez senčice ironije krog-om, da tistim nasmeškom neod-vo-

ljive mikavnosti, kakršen je raz-zen na njenem obrazu na svetu nepoznan," pravi uradni proto-kol. Kmalu potem je stala Vene-ra iz Milosa spet na svojem "al-tarju lepote" v Louvru in se kazala navdušenim občudoval-cem.

Umrli je od gladu po-leg zlatega zaklada

Nekega poletnega dne 1. 1900. je vozil izreden vlak skozi posta-jo Pantano v Koloradskem go-rovju. Skrivnost tega vlaka je moral nekdo izdati, kajti ko je stroj na ovinku za postajo malo zavril svojo brzino, so planili tri-je razbojniki na stopnice, ustre-lili spremljevalca vlaka, zagra-bili težak zaboj in pobegnili.

Dan nato so opozarjali listi z debelimi naslovi na dogodek: "Roparji odnesli ogromen zak-lad zlata!" Celo armado polici-stov so poslali na lice mesta, našli pa niso spočetka ničesar drugega nego tri konje razboj-nikov in so ugotovili, da so pri-padali cowboyem Shortyju, Broncu in Pecosu. Potem so od-krili svež grob s truplom enega izmed razbojnikov, Shortyja. Ostala dva sta bila z zlatim zak-ladom izginila.

V zadnjih tistih je postala ameriška rudniška industrija pozorna na rudno bogastvo Ko-loradskih gor. Vse to ozemlje je ves ta čas sistematično raz-iskujejo zaradi rude in premoga. Pred kratkim so geologi pri tem delu v notranjosti ogromne ka-pniške jame odkrili izsušeno truplo nekega moža, ki ga niso mogli identificirati. V prahu na tleh obsežnega jamskega siste-ma so se odražale stopinje tega moža kilometre daleč in so vo-dile do drugega mrtveca. Ležal je ves sključen na fleh in v pr-sih mu je tičala krogla iz sa-mokresa. Iskali so dalje in so odkrili nepoškodovan zaboj, ki je bil do vrha napolnjen z zla-tom. Tedaj so se spomnili raz-bojniškega dogodka iz l. 1900. in so si rekonstruirali vso zgod-bo.

Roparji so se bili po uspelem dejanju sprli in to je stalo naj-prvo Shortyja življenje. Bronc in Pecos sta ostavila konje ob vhodu v jamo, ki je njena ne-varna blodišča poznal dobro le Bronc. V jami sta se začela raz-bojnika pripraviti in Pecos je Bronca ustrelil. Sedaj je bil Pe-cos edin gospodar zlatega raz-lada — toda izhoda iz jame ni mogel najti. Blodil je po njej, dokler ga nista utrujenost in glad vrgla na tla. Umrli je brez upanja, da bi se mogel rešiti, v temi, ki ni vanjo svetil naj-manjši odsev svetlobe.

Prvine človeške govorice

V ameriškem Bellovem laboratoriju so v zadnjem času dalal zanimive poskuse glede človeš-kega glasu. Če vrtiš ploščo s človeško govorico na gramofonu nazaj, ne spoznaš svojega last-nega glasu. Menil bi, da čuješ neki popolnoma tuj jezik, ki ga nekdo govori in vrhu tega še zelo hitro. Celo če si to ploščo mnogokrat zaigram nazaj, je izredno težko spoznati pravi glas. Vzrok je med drugim v tem, da tudi pri pravilnem go-

vorjenju izpuščamo celo vrsto črk, ki sestavljajo kakšno besedo, celo vrsto zlogov pa požre-mo, da ne prihajajo do izraza.

Raziskovalci Bellovega laboratorija menijo, da sta temeljni prvini človeškega glasu neko brenčanje in sikanje. Sikanje je šum brez zvočne višine, brenčanje pa je določeno z zvočno višino in zvočnimi treslaji ter dobiva svoj značaj tudi po sili, s katero človek zvok oddaja. Na teh dveh temeljnih prvinah gla-su je Bellov laboratorij sestavil priprave, ki razčlenjujejo z elek-tričnimi filtri vsak človeški glas na dvajset različnih nači-nov. S pomočjo takšne apara-ture je mogoče n. pr. tudi naj-čudovitejši baritonski glas spre-meniti v kačkanju podobni glas kakšnega starca ali malega otroka.

Tudi milijoni ne kupijo vsega

So mnoge stvari, ki ostajajo nedosegljive celo tistim, ki jim je sreča namenila bogastvo. Ta-ko je neki čičaški milijonar pred časom ponujal okrog 6 milijonov dolarjev za pristen Shakespearov avtogram, če bi ga dobil v enem letu. Na njegov oglas, ki so ga objavili vsi veli-ki listi, se ni oglasil nihče. Kakor znano, je na svetu samo sedem Shakespearovih avtogramov, a eden med njimi je po vsej prili-ki nepristen. Tisti, ki je last Britskega muzeja v Londonu, je veljal svoječasno skoraj mili-jon dolarjev.

Neki drugače neimovit angle-ški podeželski plemič je lastnik neke Raffaelove slike. Znan lon-

donski velemlijonar bi bil to sliko nad vse rad dobil in mu je poslal ljubeznivo pismo z neiz-polnjenim, toda podpisanim če-rom. Lastnik slike bi bil na ček torej lahko napisal kakršno koli vsoto. Milijonar se je nemalo začudil, ko je naslednji dan pre-jel ček nazaj. Potem je plemiču ponudil 50.000 funtov šterlin-gov v gotovini in dosmrtno ren-to 2000 funtov šterlingov na le-to. Tudi to ponudbo je plemič odklonil.

Na nekem zabavnem potovan-ju po svetu je avstralski mili-jonar Leonard v Peruju videl in občudoval krasno krzno alpake. Ker goji bogataš sam ovce, je hotel takoj kupiti čredo alpak

in jo prepeljati v Avstralijo. Delal pa je račune brez krčmar-ja, kajti izvoz alpake iz Peruja je strogo prepovedan. Milijonar je najel ladjo in je skušal na nje krov vtihotapiti nekoliko alpake. Vse zaman, kajti perujski cari-niki so znali njegove nakane preprečiti. Končno si je Leonard izmislil, da bi živali spravil po kopnem preko meje. Na skrivaj jih je nakupil veliko število, na-jel je izkušene pastirje in vodje ter je dal čredo gnati preko And in po argentinski nižini do Bu-enos Airesa. Več nego milijon di-narjev ga je stala vsa stvar, to-da haska ni bilo nobenega. Živa-li so bile od dolgega potovanja namreč tako izčrpane, da so med vožnjo na morju vse pogi-nile.

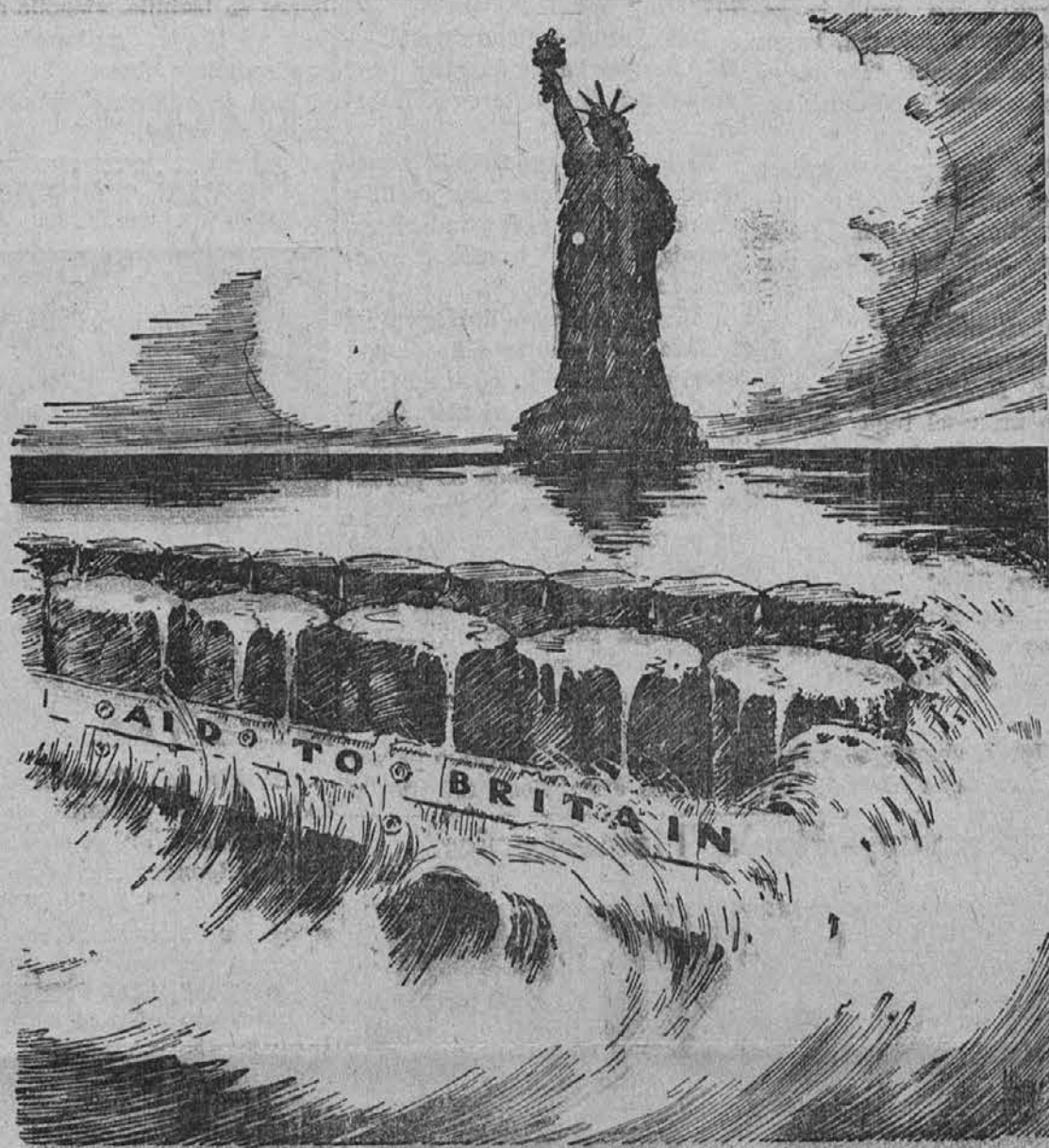
V kroni waleških princev je majhen šop peres, ki izvirajo od posebne vrste rajčice. Zena nekega bogatega tovarnarja v Manchestr si ni želela nič dru-gega, nego da bi dobila tudi ne-koliko takšnih peres. Obrnila se je do velike trgovine s peresi v Londonu, kjer so ji pa poveda-

li, da peres teh rajčic sploh ni na prodaj. Ta odgovor jo je še bolj podžgal, da je na zadnje opre-mila posebno odpravo, ki naj bi ji zaželeni lišp prinesla z Nove Gvineje. Čez leto dni se je od-prava vrnila — s praznimi ro-kami. Rajčice te vrste, od ka-kršne izvirajo peresa v kroni waleških princev, sploh ni bilo dobiti. Stroški za odpravo, ki so znašali skoraj dva in pol mili-jona dolarjev, so bili zaman.

TERMITI GRADIJO TENISČA

Iz Kapskega mesta poročajo, da so s poskusi tam ugotovili, da je tvorivo, iz katerega sesto-je prebivališča termitov, izvrst-no gradivo za tenišča. V drobno zmletem stanju daje plast tega tvoriva izvrstna in elastična tla tenišču in ta plast je nad vse trpežna ter ji nobeno vreme ne more do živoga.

Nadallinja prednost je ta, da so zaloge tega tvoriva neiz-črpne in zato poceni, kajti če gnezdo porušiš le na pol, ga ter-miti dopolnijo v neverjetno krat-kega časa.

Distributed through the Committee to Defend America by Aiding the Allies

THE BREAKWATER

Lično delo

Za društvene prireditve, družabne sestanke, poroke in enake slučaje, naročite tiskovine v domači tiskarni, kjer je delo izvršeno lično po vašem okusu. Cene vedno najnižje.

Enakopravnost

6231 St. Clair Ave., Henderson 5311 - 5312

WOMEN! read how thousands have been able to GET NEW ENERGY

IMPORTANT Medical Tests Reveal WHY Famous Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound Has Been Helping Weak, Run-down, Nervous Women For Over Half A Century!

If you feel tired out, limp, listless, moody, depressed—if your nerves are constantly on edge and you're losing your boy friends to more attractive, peppy women—SNAP OUT OF IT! No man likes a dull, tired, cranky woman. All you may need is a good reliable tonic. If so try famous Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound. Let it stimulate gastric juices to help digest and assimilate more whole-

some food which your body uses directly for energy—to help build up more physical resistance and thus help calm jittery nerves, lessen female functional distress and give you joyful bubbling energy that is reflected through your whole being. Over 1,000,000 women have reported marvelous benefits from Pinkham's Compound. Results should delight you! Telephone your druggist right now for a bottle.

is made from nature's own beneficial roots and herbs—each with its own special purpose to HELP WOMEN. Famous for over 60 years—Pinkham's Compound is the best known and one of the most effective "woman's" tonics obtainable. Try it!

AN URGENT MESSAGE to women who suffer FEMALE WEAKNESS

Few women today are free from some sign of functional trouble. Maybe you've noticed YOURSELF getting restless, moody, nervous, depressed lately—your work too much for you— Then why not take Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound to help quiet weary, hysterical nerves, relieve monthly pain (cramps, backache, headache) and weak dizzy-fainting spells due to functional irregularities. For over 60 years Pinkham's Compound has helped hundreds of thousands of weak run-down, nervous "ailing" women to go smiling thru "difficult days." Why not give this wonderful "woman's friend" a chance to help YOU? Try it!

KOLIKO STORITE ZA CANKARJEV GLASNIK?

Če ste res napredni, pokažite to tudi z dejanjem. Cankarjev glasnik je napredna delavska kulturna revija za leposlovje in pouk. Priporočite svojemu prijatelju ali znanecu, da si jo naroči. Za obstoj in napredek izobraževalnega časopisa je potrebno sodelovanje vseh, ki so za napredek! Cankarjev glasnik potrebuje zastopnikov, posebno še izven Clevelanda. Priglasite se! Pišite upravnistvu, ki bo rade volje dalo vsa pojasnila. Naslov: 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Naročilna nakaznica na Cankarjev Glasnik

IME: _____ NASLOV: _____ Zastopnik: _____ Plačal \$ _____ c _____ Dne _____ 19 _____

HAIR-BREADTH HARRY

FRANCE BEVK

KRIVDA

LJUDSKA POVEST

Dejanje je že priznal preiskovalnemu sodniku. Ni hotel ponoviti besede, le prikimal je.

"Odgovarjajte za besedo!" "Da," je jeknil. "Storil sem. Sodite me po milosti!" se mu je bolešno iztrgalo iz grla. "Saj ne veste, kako je bilo."

"Sodil vas ne bom jaz," je pokazal predsednik na porotnike, "sodil vas bodo ti možje. Kako se je zgodilo, to nam povejte in opišite! V vašo korist bo, če govorite čisto resnico, brez vsakega olepšavanja."

"Kaj bom olepšaval, ko je vse skupaj tako grdo! Nikoli nisem mislil umoriti človeka!"

Državni pravdnik, suhljat in rdečelas človek, se je pikro nasmešnil.

"Če ga niste hoteli umoriti, ne bi ga smeli zabosti z nožem. Tako igranje z rezilom povzroči smrt."

Debelušni, venomer se smehljajoči odvetnik je z narahlo sklopljenimi vekami meril državnega pravdnika, si posadil naočnike na nos in se dvignil.

"Gospod državni pravdnik bo dovolil, da ga opozorim, naj za bodeče opusti tako zafrkavanje pred človekom, ki se kesa svojega dejanja."

"Hvala lepa za opozorilo, gospod odvetnik," se je državni pravdnik posmehljivo priklonil.

"Gospoda — prosim..." je predsednik pogledal oba in nestrpno zganil z roko. Nato je okrenil glavo do porotnikov. "Gospodje porotniki, opozarjam vas da so zadnje obtožbenice izjave najvažnejše za pravilno sodbo in prosim za pozornost..." Jože Jereb, pripoveduje nam; kako se je zgodilo!" je pogledal obtoženca in vrtel svinčnik v roki.

"Kako naj vam pripovedujem?" se je Jože zmeden oziral okrog, kakor da išče opore za svoje besede. "Saj ne vem ničesar več, česar bi še ne vedeli. Vse sem že povedal."

"Orišite okoliščine, v katerih se je dejanje izvršilo," je silil vanj predsednik. "Povejte, čemu ste storili za vas tako obtežljivo dejanje? Pripovedujte nam tako, kakor je bilo!"

Fant je še vedno gledal, kakor da išče pomoči. Roka mu je iskala, kakor bi se hotela oprijeti česar koli, a mu je znova padla ob telesu. Moj Bog, koliko je razmišljal v ječi! V minutah, ki so ko krvave kaplje tekale v večnost, je še enkrat pretrpel ve, prav vse. Saj ni vedel, kako se je zgodilo. Kar je povedal preiskovalnemu sodniku in odvetniku, je bilo le približno isto. Odvetnik mu je odsvetoval priznanje, da se je takrat zavedal, kaj dela. Ni mu bilo treba lagati, saj se v resnici ni zavedal. Bil je pijan. Ne toliko od vina, kolikor od žalosti, sramote in srda. Nikoli si ni mislil, da bi mogel ubiti človeka. Ko je bral povesti, se je skoraj razjokal nad junakom, ki so ga po krivici usmrtili. Moralo se je tedaj nekaj spremeniti v njegovi notranjosti, da je ubil človeka, a se ni razjokal nad njegovim truplom. Celo na harmoniko je igral. Tega se je zavedel šele v ječi. Ne zadostuje, da opiše go- lo dejanje. Povedati bi moral več, orisati tisto skrivnostno si- lo, radi katere se je vse zgodilo. Če tega ne pove, ni povedal ničesar, po krivem ga bodo obsodili.

Zbegane oči mu niso nehale iskati opore, na ustnice mu je legel bolesten smehljaj.

Defile čet pred mornariškim tajnikom

Prvi na levi na sliki je Frank Knox, tajnik ameriške vojske, kateremu na čast se vrši defile vojaštva 78. divizije v Fort Dixu, N. J. Poleg njega stojijo visoki častniki te divizije.

Za zaščito glavnega mesta

Policija v Washingtonu je pričela pregledovati prtljago in lastnino posetnikov Washingtona, kar je zdaj prvič izšla iz prve svetovne vojne, ko je eksplodirala v čakanici senata bomba.

"Gospod predsednik," je spregovoril, "gospod predsednik, vsega mi ni mogoče opisati. Takrat sem čutil drugače..." "Umirite se!" je pel predsednikov glas. "Mi nismo krvniki, po vaših poštenih besedah boste sojeni. Kako ste takrat čutili? Kod ste hodili?"

"V krčmi sem bil," se je Jože zbral, da bi povedal še enkrat vse tisto, kar sta že slišala preiskovalni sodnik in odvetnik. "Nato sem šel domov. Potem — potem se je zgodilo. Saj ne vem več," so mu iznenada pošle moči. "Če bi hotel povedati," je dvignil glas, "bi moral vse še enkrat obnoviti."

"Obnovite!" je ukazal predsednik.

Jože je široko zaprl oči. Ni vedel, da ga je predsednik napčno razumel.

"Obnoviti? Ne, ne!" je zamahnil z obema rokama, kakor da se nečesa brani. "Ne bi ga hotel več umoriti! Nikogar več ne!"

Tresel se je, ves se je tresel, da ga je večina občinstva gledala s toplim sočutjem. Predsednik je pomolčal nekaj trenutkov.

"Današnji obtoženec," se je dvignil odvetnik, "je duševno tako strit, živčno tako uničen, da ne bo prenesel tega načina izpraševanja. Prosim, gospod predsednik, da mu stavite drugačno vprašanje."

Predsednik je položil svinčnik na mizo. Skozi okno se je ukradel en sam žarek pomladanskega solca in mu posijal na obraz. Slišati je bilo odaljen ropot vozov.

"Jože Jereb, zberite se, pomislite, odgovarjajte počasi, saj

se nam ne mudi. Torej... vi ste bili usodnega večera v krčmi v družbi vaških fantov in deklet?"

"Da." "Pili ste čez navadno mero." "Da."

"Prosili so vas, da greste po harmoniko. Šli ste in ste se vrnili čez nekaj časa s praznimi rokami?"

"Da." "Vi samo pritrjujete," se je razburil predsednik. "Dostavite kako besedo!"

"Kar ste rekli, je vse resnica," je pritrdil Jože komaj slišno.

"O resnici ni dvoma," je poudaril predsednik. "V krčmi so se norčevali iz vas. Vi ste vzeli nož, ki je ležal na mizi in rekli, da greste..."

Jože je molče prikimal.

"Šli ste. Kaj se je nato zgodilo?"

Jože je nepremično strmel. — Bilo mu je, kakor da stoji pred prepadom, čez katerega ni brni.

Tedaj se je predsednik nena- doma zdramil, glas mu je silil v višino, govoril je s poudarkom, približaje slednjo besedo s svinčnikom na mizo.

"Šli ste in zabodli hlapca v trebuh, vzeli harmoniko izpod njegove postelje in odšli z njo iz hiše, kakor da se ni nič zgodilo."

Izgovorjene besede so porazno vplivale na Jožeta. Spreletela ga je mršavica. Ko omotičen se je ozrl po občinstvu.

"Ne samo to," je slišal glas državnega pravdnika. "Zaigral je poskočnico mimo okna, za katerim je ječala njegova, do smrti ranjena žrtev."

Vsaka beseda je bridko pala v Jožetovo dušo. Zastrmel je v

rdečkasti pravdnikov obraz, v njegov pikri nasme. Nato je izginilo vse. Pred rdečkastim obrazom je rasel vrtinec mavričnih barv in se sukal s tako naglico, da ga oči niso mogle dohiti.

"Povejte, ali ste to storili?" Jože se ni zavedal, kdo ga vprašuje.

"Da," je dahnil skozi blazni vrtinec.

"Čemu ste to storili?"

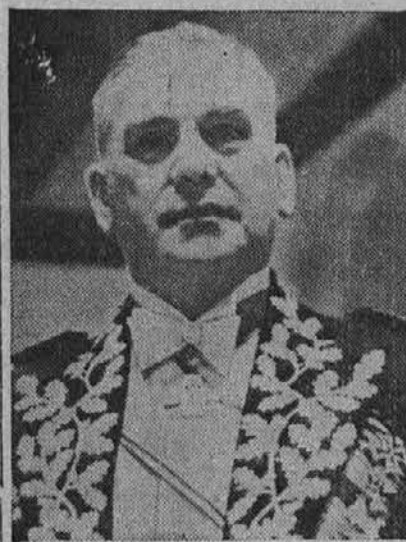
Vprašanje, na katero si še sam ni mogel določno odgovoriti. Molčal je in strmel v vrtinec, ki se je zdajci sukal počasneje, zmeraj počasneje.

"Čemu ste ubili človeka? Kaj vam je bil storil?"

Vprašanje je vrtalo vanj ko s svedrom, moral je odgovoriti. Obrisal si je potno čelo. Vrtinec se je komaj še vrtel, mavrične barve so izginile, zjasknilo se mu je pred očmi, prikazal se je predsednikov obraz.

Jože je odgovoril, kar mu je prišlo na misel.

Nemški diplomat

Na sliki je Otto von Reinebeck, nemški poslanik v Centralni Ameriki, ki je tudi načelnik inteligentne službe za Centralno Ameriko. Poslanik je nastanjen v Guatemala Cityju.

Amer. sportnika

Mož na desni na sliki je baseball igralec Hank Greenberg, ki se smatrajo za najboljšega igralca te priljubljene ameriške narodne igre.

Podpisovanje članic "Home Legion"

Na sliki vidimo članice organizacije "Home Legion," ki podpisujejo ogromn "dopisnico," katero so poslale predsedniku Rooseveltu. Članice, ki sestojajo iz mater, nevest, žena in sestra vpo- kljanih vojakov, se obvezujejo, da bodo storile vse, kar je v igralca te priljubljene ameriške njihovi moči, da bo življenje vojakov v taboriščih čim prijetnejše.

SEZNANITE JAVNOST
Z VAŠO TRGOVINO
POTOM...

'Enakopravnosti'

"Ker mi je bil zaprl hišna vrata."

"Ker vam je zaprl vrata?" se je razburil državni pravdnik. "Koliko je bila takrat ura? Saj dovolite, gospod predsednik..." "Ura?" je iskal Jože v spomenu. "Deseta."

"Ob desetih se vendar lahko zapirajo večna vrata. In radi tega, ker ste našli večna vrata zaprta, ste ubili človeka?"

Fant je občutil mržnjo do rdečkastega obraza državnega pravdnika. S težavo se je ubral, da je izgubljen, da pada v brezno. Kakor utopljenec hlasta se po bilkah, se je oprijel drugega izgovora.

"Tepel me je."

"Tudi to vas ne opravičuje."

"Z materjo sta se hotela vzeti."

"Vaša mati je vdova in sme vzeti kogarkoli. No, zakaj ste ga torej umorili?"

Jože je bil razorožen, sklonil je glavo.

"Ne vem."

"Vi torej ne veste?" se je državni pravdnik oslonil. "Kako naj vemo mi? Mi ga nismo umorili..."

"Govorite!" je znova povzel predsednik. "Vzroki, ki ste jih navedli, niso tehtni. Radi njih bi nihče še vračca ne ubil."

"Tega — ne morem povedati," se je Jože poseče oziral okrog. "Tega ne morem poveda-

Kakor znano, sem se preselil na nov prostor. Popravljamo čevlje ter imamo polno zalogo čevljev za moške.

FRANK MARZLIKAR

16131 St. Clair Ave.

General električne ledenice General električne kuhinjske peči

Magic Chef in Tappen kuhinjske peči

kupite vedno po zmerni ceni pri

Anton Dolgan

15617 Waterloo Rd.

Oblak Furniture Co.

Trgovina s pohištvom

Pohištvo in vse potrebščine za dom

6512 ST. CLAIR AVE.

HENDERSON 2978

John E. Cass, Ph. C.

(Prescriptionist)

Naša glavna naloga je izvrševanje zdravniških receptov. — Naša dolgoletna skušnja v tem poslu je vaše zagotovilo. Kadar

hočete recepte pravilno izpolniti, prinesite jih nam. Slovencem v naši naselbini smo na uslugo že nad 35 let.

797 East 185th St.

vogal Cherokee Ave.

KENMORE 2877

Velika izbira vsakovrstnih posode za cvetlice ter posode za cvetice za dom ali vrt.

Grdina Hardware

Trgovina bo odprta celi dan sredo, 28. maja, v petek, 29. maja, na Decoration Day, pa zaprta ves dan.

6127 St. Clair Ave.

ENDICOTT 9559

NOVICA...

ki jo izveste bo gotovo zanimala tudi druge. Sporočite jo nam pismeno ali pa pokličite HENDERSON 5311 — HENDERSON 5312.

Lahko jo sporočite našim zastopnikom — — —

JOHN RENKO
955 East 76th Street

JOHN STEBLAJ
1145 East 169 Street KENMORE 4630W

JOHN PETERKA
1121 East 68 Street ENDICOTT 0653